

(0/38)

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20. BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50.—Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 2'50

Lo que s' aprén viatjant

EN MAURA:—Ja podeu apretar, noys, ja podeu apretar, que segóns hi vist en el viatge que acabo de fer, el país neda en l' abundancia.

La estrella de la situació

—La guía d' aquesta estrella... me sembla que porta guía.

LA SEN MANA DE DIJOURS A DIJOURS

UNA de aquelles catàstrofes que omplan el cor de consternació ha sigut la ocorreguda a Villanueva de las Minas (provincia de Sevilla). S'explotan en aquell paratge unas minas de carbó de pedra á cárrech de la Companyia dels ferrocarrils de Madrid-Zaragossa-Alicant. Un gran número de obrers s'hi guanyan la trista vida, treballant sota terra i en mitj de grans perills, quan no hi ha la deguda previsió per evitarlos. Un de aquests perills radica en el gas grisú, qu' es en extrém inflamable. S' evitan els seus efectes per medi de una ventilació continua y ab l' empleo de las lámparas de seguretat. Pero el menor descuyt produheix una catástrofe.

Tal es lo que ha succehit a Villanueva. Descuyt per part del noy encarregat de fer funcionar el ventilador, y se suposa que per imprevisió de un obrer qu' encengué un cigarro. El gas s' inflamá, y uns xeixanta operaris perderen la vida, víctimas molts d' ells dels derrumbaments que s' produhiren. Donava horror contemplar els seus cadàvers mutilats. Y ara veurém si l' empresa explotadora compleix ab las familias dels morts els debers que li imposa la ley d' accidents del treball. Tractantse de una companyia ferroviaria, que com las demés té 'ls seus protectors assalariats entre 'ls cap-pares de la política monárquica, todas las sospitas son justificadas.

Veurém també si s' depuran las responsabilitats emanadas del fet, y s' estableix que no ha de ser un noy qui s' encarregui de una funció tan important com la de ventilar una mina, confiant á las sevas mans inexpertas la vida de un gran número de treballadors.

De aclarir aquestas qüestions se 'n encarregará l' incansable Lerroux, que per estudiar l' assumpto y consolar y oferir sos bons serveys á las familias de las víctimas, se trasladá immediatament al lloch de la catástrofe.

Alguns monárquichs critican durament á n' en Maura per no haver aconsellat al rey que deixantse per uns quants dias de festas y galas, acudís desde 'l punt de Andalucía ahont se trobava, á Villanueva de las Minas. Troban els criticaires que s' ha deixat perdre una ocasió de demostrar l' interés de la monarquía pera las classes obreras.

A Cieza, important població de Murcia hi ha hagut un rebombori ab motiu dels consums. Contra l' empresa arrendataria que de acort ab l' Ajuntament escanya al poble, va alsarse la multitud. Sortí la guardia civil al carrer y succehí lo de sempre: unas quantas pedradas y un raig de tiros de mauser, ab els seus corresponents morts y ferits.

En Maura pot estar satisfet. Ha guanyat una nova batalla.

Y oídá, oídá que duri tant com pugui oídá, oídá que prou s' acabarà.

PEP BULLANGA

POLÍTICA LOCAL

ELLS

LS mauristas barcelonins l' all-yoli se 'ls nega. Y se 'ls nega no se sab perquè: uns diuhen que perquè 'l oli es ranci, altres que perquè 'ls alls son grillats: hi ha qui suposa que per poca trassa en remenar.

Sobre aquest punt son moltes las mans que pretenen empunyar la má del morter, y cada má té 'l seu sistema. Els uns, els que no han renegat del tot de las ideas lliberals, voldrían anar de la dreta á l' esquerra. Els altres, reaccionaris empedernits, al contrari, volen anar de tota costa de l' esquerra á la dreta.

Pretenen aquells que s' mantengui el statu quo ab algunas modificacions hipocritonas com l' aprobació de la projectada ley de administració local, que per art de birli-birloqui y frustant els efectes del sufragi universal els hi proporcionen la preponderancia dintre dels Ajuntaments y de las Diputacions provincials. Ab aixó y ab alguns beneficis de carácter económic, y ab uns quants privilegis d' ordre material 's donan per contents y satisfets.

Els altres volen que s' consumi la catolisació completa del Estat, que s' estableixi en todas las esferas del govern la preponderancia absoluta del clericalisme. No passen per menos que per la supressió á má airada de todas las llibertats, y ab la persecució sanyuda de tots els lliberals. Guerra á mort á la premsa, al dret de associació, al dret de reunió, al dret de manifestació. Els drets no 'ls volen drets sino ajeputs y ab la seva planta á sobre, ofegantlos, esclafantlos.

Ara bé, per més qu' en Maura tira per sant, com ho demostra ab els seus actes de devoció, no arriba 'l seu poder fins al extrem de obrar miracles. Y miracle seria que arribés á accontentar als uns y als altres. Tots á una el podran aplaudir desafortadament quan un Artal qualsevol li dongui una punxada, lo mateix que quan se 'n vaji á portar l' hermilla fora-

dada á la Verge de la Mercé en calitat d' ex-voto. Pero de aquí no passarán.

Quan arribi l' hora de cumplir els seus compromisos de portar á la práctica lo que ha deixat entendre als uns y als altres ab els seus equívochs discursos ¡ohi llavors es quan naixerán el disgust, el dissentiment, la discordia, y l' impotencia.

Aixó es lo qu' está succehint en els actuals moments. Han fracassat tots els esforços que s' han fet pera constituir una agrupació maurista á Barcelona. No hi han valgut ni las benediccions episcopals, ni las recomanacions efusivas del marqués de las Cinquillas, ni 'ls empenyos dels perdigots, ni 'ls oferiments dels caciquistas fracassats... Las massas neutras tampoch responen. De la titulada gent de bé, 'l qui més y el qui menos está pel seu negoci. Que del negoci no 'ls treguin. A casa s' hi está molt bé. ¡Bonas son ellas per anarse á posar á las ordres de un element polítich qualsevol, que las fassa servir de comparsa! Y després ¿quin de aquests elements pot tenir la pretensió de apoderarse'n, sent tants y tan heterogenis els que s' disputan la jefatura y la preponderancia?

A casa, á caseta, y qui tingui mals-de-cap que se 'ls passi. Aquesta es la veu general, entre 'ls que haurían de constituir las tropas del projectat partit maurista.

—¿Y donchs—exclamará en Maura—que s' ha fet de aquell entusiasme delirant del viatge regi? ¿Ahont han anat á parar aquells oferiments y aquells encomis?

—Ah, Sr. Maura, y que n' es de ignocent! Vosté s' figurava ser el primer comediant d' Espanya. Donchs s' ha de persuadir de que las classes de la gent de bé son mil vegadas més comediantas que vosté.

No hi ha més: posis al seu costat, simuli una cortesia, y digui de acort ab ellas:

«Aquí dió fin el sainehe perdonad sus muchas faltas.»

INTERMEDI

¿Ens hem de alegrar de aquest fracás? Inductablement. Ell demostra lo liviá, lo passatjer de certs efectes aparatosos. Tot tan ben combinat; las aclamacions, els vivas, els colomets, el voleyar dels mocadors, las lluminarias, el deliri de las damas, las visitas, las excursions, els Te-deums, las ceremonias, els actes, els missatjes pidolant, els discursos prometent... tot tan bonich y tan ben presentat!.. ¿y al últim, de que ha servit?

—Vaja, que per aquest viatge—dirá en Maura—no necessitavam alforjas.

Repeteix la pregunta:—¿Ens hem de alegrar de aquest fracás? Sí senyors.

Pero ¿ha de arribar la nostra alegría, la nostra satisfacció fins al extrem de descuidar els nostres debers polítichs y 'ls interessos de la nostra causa? La carencia d' enemichs serios y franchs, la impossibilitat avuy patentisada de la formació de una cohesió política enemiga ¿ha de arribar fins al extrem de fernes olvidar la necessitat de proseguir ab el major empenyo la nostra gloriosa campana en pro-

de l' unió, de la conseqüencia y del prestigi del partit republicá?

No mil vegadas. Tinguem en compte que d' enemichs no 'n faltan may. Quan els de fora desdeixen, solen surgir els de dintre.

Cal prevenirse, donchs, pera que aixó no succeheixi. Importa vetllar sobre tot perquè no s' alteri ara ni may la solidés del gran, del formidabl bloch republicá.

NOSALTRES

Mentiriam si afirméssim que las cosas republicanas marxan á Barcelona com una seda.

Hi ha per part de alguns elements disgustos més ó menos justificats; per part de alguns altres hi ha debilitats més ó menos explicables.

Diguemho clar: l' opinió del partit, dels elements militants, dels que fan vida política en els centres y agrupacions se mostra cada dia més contenta de la gestió dels seus representants en el municipi. Aquesta opinió amenssa extendres á la massa, als electors anónims qu' en tan gran número donaren els seus vots als candidats republicans, perquè esperavan d' ells alguna cosa més de lo que fan.

Nosaltres estém resoltament ab cor y ánima al costat de aquesta massa, perquè la creyém sana y digna per conseguint de obtenir una bona y completa satisfacció. Aixó fa que descartém els móvils personals que puguin tenir determinadas actituds. No té, ni tindrà may dret á perturbar á un partit honrat per la seva abnegació y pel seu desinterés admirable, qui se senti ofés perquè al confeccionarse tal ó qual candidatura quedés el seu nom postergat, ni tampoch qui estigui agraviat perquè no se 'l aten en tal ó qual pretensió.

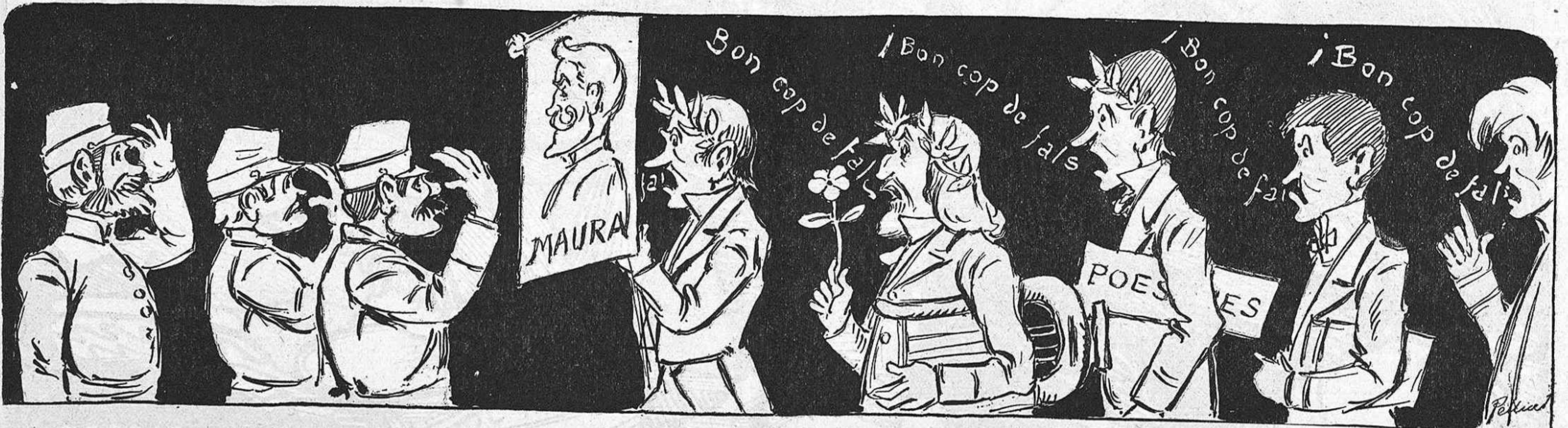
—Els 30 mil electors que trageren victoriosa la candidatura republicana anaren á votar no perquè Fulano sigüés regidor, ni perquè Setauo obtingués un empleo: hi anaren sols per la República, perquè 's revelés de la millor manera possible, tenint en compte sempre las trabas y las dificultats que poguessen trobarse, l' acció republicana dintre del Ajuntament.

Per lo mateix els que resultaren honrats ab l' investidura popular contragueren ipso facto 'l solemne compromís de anarhi no per ells, no pels seus interessos, no pels seus compromisos particulars, no per las sevas aficions peculiars, no per l' afany immoderat de lluhirse treballant ab més ó menos acort per la galería: contragueren el solemne compromís de anarhi única y exclusivament per la República, pel prestigi de la causa íntimament unit al bé de Barcelona.

¿Es que no tots ells tenen la virtut de la disciplina y de la sana continencia? Donchs ja que no tots, unéixinse y cohesióninse quan menos els que la posseheixin, siguin poch, siguin molts, y ells y sols ells tindrán la verdadera representació republicana, sobre tot si ben inspirarse en las ideas y 'ls sentiments del partit.

¿Qué se 'n treu de que cada hu vagi pel seu costat, més que un disgust y un descrédit continuos? ¿Quin resultat pot donar, com no sigui íntimament

Sortint dels Jochs Florals

Catalunya comtat gran, mira quina diferencia entre aquests Jochs y altres Jochs que acabavan á boleys. ¡Bon cop de fals, que ja 'ls guras no pegan! ¡Bon cop de fals!

deplorable, el no haver trassat un plan complet de conducta y l' no concertarse previament en tots quants assumptos se puguin presentar, després de sotmetre'ls á un detingut y escrupulos estudi? ¿Es que 'ls inspira aversió y repugnancia tot treball ordenat, concienzut y serio? En aquest cas haurán de condemnar la conducta seguida ab tanta gloria y profit per la minoria republicana del Congrés. Mirinse en aquest exemple, si volen alcansar prestigi y correspondre al esforç dels correligionaris que varen enviarlos al Consistori.

Questions hi ha que ni s'han de debatre entre republicans. Una d'ellas la referent á la concessió de subvencions á actes de un culte determinat. En materia de religió l' Ajuntament ha de ser absolutament neutre. Venen obligats á serho de una manera especial els regidors republicans. La lley municipal no imposa el compliment de cap atenció de aquest género: els ajuntaments monárquichs al satisferralas s'han escedit.

Y sobre aquest punt no es possible admetre distincions: lo mateix que van negarse uns quants centenars de pessetas pera tal ó qual funció de menor cuantía, s'han de negar pera la professó de Corpus. Qui la vulgui fer que la pagui: lo que no s' pot admetre es que se la fassi pagar al Ajuntament, á una corporació que té tantas atencions que satisfacer y s' troba sempre en tan grans apuros... Pero encare que no sigués aixís, la seva neutralitat absoluta en materias religiosas li vedaria.

No entra ni pot entrar en els cálculs de cap republicà l' afalagar instints rutinarios, encare qu' estiguin basats en las costums, quan aquests instints pugnan ab l' esperit de justicia. Els efectes qu' en tal cas poguessin lograrse resultarian contraproduhents. No s' guanyaria un sol católich á la nostra causa, y en cambi s' sembraria l' disgust entre 'ls correligionaris, tan ben possehits de las nostras ideas y dels nostres debers.

Y com riurían els clericals, si tal succehis! Ab rahó dirían:—Mireu el partit republicà: ha re-

ranná, ó la mort física imposada als rebeldes y re calcitrants. Atavismes inquisitoriales.

Aquestas pretensions imbecils prenen cos cada vegada que s' realisa algún acte atentatori contra la vida de determinadas individualitats. Ara mateix ha tingut el privilegi de despertarlas la petita punxada inferida sobre 'l pit de 'n Maura per la daga de 'n Joaquim Miquel Artal.

¿Causa, segons ells; de aquest accident? La de sempre: la falta de religió, l' ateisme, la llibertat de la propaganda, la sugestió exercida per determinadas teorías.

¿Remey únic? L' imposició coercitiva de determinadas creencias: la coacció absoluta contra la difusió de tota idea que se separi dels dogmas imposats. Un deliri. Perque, á ser viable la imposició y la coacció que pretenen exercir, impossible 'ls fora sempre evitar els cassos aislats de un boig ó un desesperat que s' llansés á la comissió de atentats per l' istil. Precisament, en las épocas de opressió y de tiranía es quan s' han perpetrat més actes de aquestas naturalesa. Consultin la historia y ho trobarán.

Pero el cas Artal es el menos apropósit en abono de las sevas pretensions. Artal sigué educat en els principis religiosos més exigents. Assilat en els Infants Orfens, se distingia pels seus actes de devoció. Las monjas de Mataró, que 'l tingueren algún temps al seu servey, l' estimavan molt, considerant lo un minyó molt piados y dócil. Si hagués de mostrar certas inclinacions contrarias á las prácticas devotas, no l' hauria prés baix la seva protecció una persona tan religiosa com D. Delfi Artós, ni al morir li hauria fet una deixa, ni l' hauria recomanat al seu gendre Sr. Nadal.

La conducta del Artal en punt á religiositat no podia donar lloch á dptes ni sospitas. Els més sorpresos de la barrabassada que va cometre sigueren els seus protectors, y en especial els capellans y las monjas que havían tingut ocasió de coneixe'l ínti-

sa conciencia perturbada y l' aureola del sacrifici.

Végis, donchs, com no es la llibertat ab las sevas expansions, sino la delirant reconcentració germinada en el terreno abonat de un misticisme insá, lo qu' en determinadas circunstancias arma 'l bras dels assessins.

Els histérichs reaccionaris que en tals circunstancias alsan el crit de 'Mori la Llibertat!' y demanan al govern repressió y tiranía, en lloch de apagar el foch, l' avivan. Me fan l' efecte de bomberos que carreguessin las bombas de petroli.

J.

DEL NATURAL

¿Qué passa allá en la mina? ¿Per qué corran aixís, petits y grans, com esbarats moixons al camp sorpresos per una tempestat?

¿Qué passa?... Una catástrofe tremenda El grisú, el gas fatal, s' ha inflammat en la immensa galería, plena de sers humans.

Las rocas, per la empenta somogudas, se 'n han anat á baix y cinquanta, xeixanta fills del poble extesos hi han quedat.

¡Quín desconsoll!... Las viudas, desoladas, omplan l' ayre ab sos clams; els pares, els germans, els pobres orfes gegegan, morts d' esplay.

La terra, ja prou negra ab la polsina del carbó triturat, ho sembla més que may, molla ab las llágrimas que 'ls ulls llenzan á mars.

»produhi la catástrofe espantosa, »obra sòls del atzar.
»De manera que, tot y lamentantlo, »la digna Societat,
»d' aquest succés que avuy vé á flagellarnos »se 'n pot rentar las mans.»

Y... ja está. La ignocenta Companyia, un cop s' ha sincerat, s' apressura á portarse ab tot el rumbo que requereix el cas. Comensa per calmá á orfanets y viudas, oferintse á pagar, hasta ff d' aquell mes, tot el salari dels que han mort treballant.

Ordena recullir 'ls negres cadavres de la mina arrencats y 'ls fa depositar en bonicas caixas de flandes del més car.

Lloga uns quants capellans que, serios, cantan un coro funeral y fins envía al acte una corona d' hermosas flors de drap.

Després... després res més. Entre ays y llágrimas, els vius van percebint el dividendo, y... aquí no pasó ná.

Altres pobres esclaus, al enterarse de que hi ha llochs vacants, corren pot dirse ab goig, á ocupá 'ls puestos que 'ls difunts han deixat.

Demá ó d' aquí á mitj any l' horrible drama potsé s' repetirà: nous crits, nous funerals y ¡anda, salero! ¡torném á comensar!

C. GUMÀ

La guerra d' Orient ó la creixensa dels japonesos

1.er de Febrer.

2 de Mars.

3 d' Abril.

sistit incólume 'ls efectes de un viatge regi, y l' ha deorganisat y desballestat la professó de Corpus. Y ¡me caso ab Corpus, aixó sí que no pot ser!

Resum: que convé á la major urgencia purificar l' atmósfera municipal ab ayres vinguts de las esferas populars.

Cohesió, conseqüencia, serietat y disciplina es lo que s' necessita. Una mica de sacrifici, de interés y de vanitat es lo que s' imposa. Un contacte continuu y permanent ab el poble republicà es lo que s' exigeix.

Ayre, ayre popular: l' ayre dels 30 mil electors desinteressats que tan hermosa victoria proporcionaren á la causa republicana.

Si algún pulmó consentit no pot á respirarlo, allá ell será l' fracassat, may la causa de la República.

P. K.

INSENSATÉS

ELS sectaris de la reacció pateixen una verda dera monomanía: la de volguer arreglar el mon empleant precisament els medis que més l' han espallat. Apesara de tot, la corrent del progrés se 'ls emporta riu avall, y ells, desesperats, s' arrapan á lo primer que se 'ls presenta, sigui una mata, sigui una gatosa, cridant ab frenesí:—Assequen el riu!... Aixó no pot anar!

La llibertat de pensament, la llibertat en la difusió de las ideas es lo que més els treu de quici. Ells no voldrían que l' home pogués fer us de la més preciosa de las sevas facultats. El pensament humà desitjarian ferlo esclau de las sevas preocupacions, y no bastantlos la persuasió, no vacilan en preconiisar la necessitat de la violencia. O creure lo qu' ells volen ó morir: aquest es el seu dilema. O la mort moral que implica la subjecció estúpida al seu ta-

mament. Tots á una exclamaren:—¡Ay Jesús! No ho hauriam dit may!

¿A qué atribuir, donchs, un cambi tan repenti? ¿A la influencia de certas propagandas? L' Artal ha declarat que no havia assistit may á cap meeting.

¿Al efecte de determinadas lecturas? Els seus autors predilectes eran Tolstoi, Víctor Hugo y fins Balmes. Cap de aquestes escriptors recomana ni alenta la propaganda per medi del terror.

Totas las portas de las suposicions quedan per aquest costat tancadas y barradas. Sols una se 'ns figura á nosaltres veure'n oberta pel costat contrari.

Artal sols pot haver degut el seu impuls als efectes de la seva educació religiosa, per més que aixó sembli una paradoxa.

La religió católica, sentida rectament, fá despreci de la vida, entén que aquest món es sols de tránsit, lloch de pura preparació pera gosar y meréixer una existencia millor després de la mort. La Naturalesa, ab tots els seus goigs, ab todas las sevas fruicions, es mirada ab horror pels que creuhen de bona fé, encare que molts que fan veure que creuhen, procurin disfrutarla ab hipócrita avidés, fins á rebassar els últims límits de lo lícit.

Además, els creyents troban multiplicats exemples encomiadors del esperit de sacrifici. Morir per la religió es la més admirable de las virtuts. Aquí está la sort de milers de mártirs pera testimoniario. Y en contraposició matar als infels ha sigut durant molt temps la deria dels creyents. L' historia está plena de horrors, engendrats per las lluytas y persecucions de caracter religios.

Sols la rahó serena aconsella que no s' ha de morir, ni s' ha de matar. Pero la rahó es l' enemiga de la fé.

Ab aquests antecedents res te d' extrany que certs esperits cautelosos, certs cervells poch sólits, certs temperaments concentrats baix l' influencia de una educació anti-natural, incorrin á lo millor en las més monstruosas aberracions, fent del atentat social un mérit, ab el qual buscan la satisfacció de

Esbombada la nova pel telégrafo la premsa radical y fins la més prudenta y reposada comensa á cridar.

¡Quín balsam més dolcíssim porta al ánim el llegí 'ls sueltos llarchs y 'ls articles que brotan de las plomas dels braus intelectuais!...

—¿Qué pensa aquest Govern?—diuhen á coro. ¿Fins quan ha de durar la infúca explotació que ab sa fals delma las filas del treball?

¿Tan poch val la existencia d' aquests homes, del capital esclaus, que s' pot ja contemplá l' seu sacrifici com un fet natural?

Es precís que 'l Govern hi prengui cartas, es precís depurar d' aquest drama cruent las verdaderas responsabilitats.

¡Que la Lley soberana no s' deturi dels milions al davant! ¡Que la Justicia, dura incorruptible, deixi caure el seu bras!—

S' obra una informació; no á la lleugera, sino seria, imparcial, y resulta—ja casi ni cal dirho—lo que ha de resultar.

«La mina es una mina com las otras: »tot está calculat »perque 'ls obrers sumissos que la explotan »no hi puguin pendre mal.

»A las voltas no hi falta cap travessa, »el terreno es trabat »y en la ventilació s' hi adoptan todas »las precaucions usuales.

»¿Per qué donchs la explosió? Per lo de sempre. »Perque un obrer, fumant, »va tenir la ocurrencia desdixada »de volgué obrí un fanal.

»La flama, convertida en metxa encesa, »en contacte ab el gas,

LÓGICA

LGUNS periódichs monárquichs al servey de 'n Maura, fan bur-la dels republicans de Barcelona per la conducta comedida y serena que han observat durant el viatge regi.

Els ja ho saben bé la forsa positiva qu' entraña aquesta conducta, modelo de reflexió y de disciplina; pero no 'ls hi está bé confessarlo.

Pel bon éxit dels seus propósits haurían vist ab gust que 'ls republicans, despreciant las advertencias y consells dels seus directores, y guiantse sols per determinats impulsos, s' haguessin llensat al carrer, armant saragata, fins á posar en joch las porras dels matalassers y 'l mauser de la guardia civil.

¡Ah, llavoras quina manera de tirar á la cara dels republicans la seva insensatés, la seva grosseria, el seu arrebatol!

Tots á coro haurían dit: —Ja ho veyeu: aquests homes sense fré, sense aguant, alborotadors per sistema, perturbadors de la pública tranquilítat, anárquichs per temperament, aquests homes son els que aspiran á governar la nació al amparo de las instituciones republicanas.

Aixís s' haurían expressat. Ara, en cambi, 'ns diuhen mansos, babiecas, porruchs, gallinas y encongits.

Afirmen qu' hem compromés per sempre l' éxit de la causa republicana, que ningú 'ns tem, y que sempre que vulguin ens tractarán á puntadas de peu.

Segons ells, el partit republicà s' ha dissolt en un atach de diarrea.

¡Y aquests son els homes que preconisan els pro-

cediments d'ordre i legalitat com els únics lleïts en l'exercici de la política.

Bé es veritat qu'ells son també els qu'exteriorsan el seu amor a la legalitat i al ordre per medi de manifestacions tumultuosas i salvatjes, com la que van efectuar l'endemà del atentat a n' en Maura, davant de las oficinas de La Publicidad.

Els miserables no saben explicar-se que tant com més ells han anat adquirint hàbits demagògics, la massa republicana ha anat perfeccionant la seva educació política. Y es qu'ells, per una lley fatal del moviment progressiu propi dels nostres temps, han arribat al estat de deliri que acompanya tota descomposició, mentres que el poble, per virtut de la mateixa lley, fortifica la seva consciència y refina 'ls seus procediments. A n' ells se 'ls hi escursa la vista per efecte de la decrepitud, mentres al poble se li allarga a causa de trobar-se en plena adolescència.

Las aspiracions revolucionarias que sustenten el poble s'esterilitarian si's manifestessin a cada instant per medi del moti. En aquest punt tothom està conforme ab la magnífica y lluminosa frase de l'insigne Salmerón:

—Consti que sols una vegada 'ns eixirém de la legalitat.

Sí, no més que una vegada, es a dir: quan estigui garantit l'èxit del nostre esforç suprém. No ja quan estigui justificat, que de justificat ho està sempre, sino quan sapiguem que no ha de ser en vá.

¿Ho tenen entés els nostres detractors?

Pero, homes, ja que son tan malévolos, no fora de més que procurassin ser una mica més lògics.

¿Creuen de bona fé—com diuen—que 'l partit republicà s'ha tallat no perturbant l'ordre públic, durant l'estancia del monarca a Barcelona?

Donchs llavoras no titubejin un instant. Agafin ploma y paper y dirigeixin un *missatge* de felicitació a n' en Joaquim Miquel Artal per la seva valentia, al precipitarse punyal en má sobre en Maura.

Perque a mí no 'm treuran de aquí. Si 'ls republicans ho hem fet malament guardant tots els respectes y mantenintnos en el terreno de la més estricta legalitat, en Joaquim Miquel Artal té de haver-ho fet admirablement assistent una punyalada al primer ministre del rey. Es a dir: bé del tot no ho ha fet—li poden dir—per que no apretava més el puny fins a enfondzarli dintre del cor tota la fulla de la daga?

Alsa, macos, fassin aquest acte que 'ls aconsello, y ja que no tinguin rahó per atacar la cordura dels republicans, estarán sobre un terreno més sòlit que 'l que ara trepitjan, y no donarán el grotesch espectacular de una serie de tamborellas, dignas tan sols de un clown tonto de Circo Equiestre.

Pero si no trobessiu per convenient comprometreus ab l'Artal, en atenció a que podria haver obrat no per escabellar a n' en Maura, sino pera realisar el seu prestigi, podria fer un' altra cosa.

Ara mateix a Alicants hi ha hagut qui ha xuliat a n' en Maura, qui ha apedregat y tirat tiros sobre 'l tren que 'l conduhia a Madrid. Donchs als autors de aquests fets veniu obligats a felicitarlos vosaltres primer que ningú.

Ja veyeu que 'ls seus atropellos contrastan radicalment ab la conducta serena y comedida del partit republicà de Barcelona.

Donchs si 'ls republicans de Barcelona son objecte de las vobras burlas ¿cóm es que als alicantins autors de aquesta valentia no 'ls feu objecte de las vobras alabansas?

Vaja, mireuho com volguen, heu de reconeixer qu'heu perdut el senderi. Mireuho com volguen, heu de confessar qu'esteu ben llestos.

P. DEL O.

DE TOTS COLORS

Quan teníam sols un bisbe, els que vivim del treball, per sopar menjavam secas ab poch oli y menos tall. Ara que n'han fet un altre, ni secas podém menjar. En cambi, tenim dos bisbes; ¡ja 'ns podém morir de fam!

S'apuja 'l pá fins als núvols; també pujam molt els francs; en cambi 'l crèdit d'Espanya fa temps que va cap per vall. Arreu s'escampa la gana, les fàbriques van parent... ¿Y no sortirà cap home que 'ns pugui treure del fanch?

Per sapiguer si la guerra guanyaran els del Japó ó 'ls russos, no s'necessita tenir pas gens d'instrucció. Ja ho deya ahí 'l Noy de Tona: —«Tinch plena seguretat de que si perden els russos... ¡els del Japó guanyarán!»

A la porta de ca'n Maura no hi vujis pas a cantar la Marsellesa... No hi vagis, qu' t'podria agafar. Si li vo a fer serenata, no pecarás d'imprudént si li cantas las absoltas... perque está de cos present.

¿Volen fé 'l favor de dirme, quan un home entusiasmat, crida: «¡Visca la República!» si comet algún pecat? ¿Sí? Fan bé donchs d'avisarme, perque ara cridaré —¡Visca la... del goro frígil y aixís, cap pecat faré.

DOLORS MONT

BATALLADA

ODESTAMENT, sense la menor cerimonia, entre la general indiferencia de la població, l'altre dia foren conduhuts en un cotxe de lloguer, els restos mortals del general Lacy, desde una casa particular ahont se guardavan, a un modest nínxo del cementiri nou.

El general Lacy, l'héroic de la Independència, el mártir de la causa lliberal, l'idol un temps del poble de Barcelona.

Quan fou detingut a conseqüència de un alsament contra la tiranía de Fernando VII, no hi hagué pit pera fusellarlo a Barcelona. El poble no ho hauria consentit. Sigilosament fou traslladat a Palma, y en un foso del castell de Bellver li arreglaren els comptes. Encare en el calabosco de aquella fortalesa hont signé posat en capella, s'hi lleigé aquesta inscripció trassada per ell: «En este sitio Lacy pidió pan al centinela desfallecido de necesidad.»

Vingué l'alsament del any 20, y 'ls restos del martir sigueren retornats a Barcelona, entre l'entusiasme delirant de la multitud. Se tractá d'alsarli un sepulcre monumental: s'obrí una subscripció; se reuniren fondos... Y a poch vingué la reacció encanada. El Comte d'Espanya s'apoderá dels ossos de 'n Lacy y maná colgarlos en un femer de la Ciutadella.

Allí permanesqueren fins després de la Revolució de Setembre, que sigueren descuberts al derribarse aquella fortalesa.

Durant alguns días se parlá del assumpto, pero sense conseqüències ulteriors. Un particular, al últim, se prestá a guardarlos a casa seva.

Y desde allí han passat al cementiri nou, en la forma indicada.

¿Quánt poch digne es el poble de la llibertat, quan tan indiferent se mostra ab els que sacrificaren la vida pera conquistarli!

La nota dominant en els *meetings* del Primer de Maig ha sigut per tot arreu la de l'unió, l'intel·ligència y 'l carinyo entre 'ls republicans y las classes obreras.

Els rezelos van desapareixent, engendrants la convicció ferma y segura de que la República sense 'ls obrers no fora res, ni res foran tampoch els obrers sense la República.

A Málaga va distingirse la visita régia per alguns detalls dignes de ser coneguts.

Un senyor va posar un lleterero al balcó ab la inscripció següent:

«A la familia Oliver debe el Ayuntamiento de Málaga 400,000 pesetas. Espera sentencia del Supremo y pide justicia.»

En el Centre obrer s'hi ostentava un altre lleterero demanant «Pa y treball».

L'un y l'altre van tenir que ser retirats per ordre de la policia.

Es alló que deyam díjas enrera: ni 'l pa, ni 'l treball, ni la justicia son compatibles en el govern de 'n Maura.

Els representants de l'Unió local de Societats Obreras posaren en cexeixement del governador que anavan a efectuar una reunió en el carrer de la Riereta, número 37 principal; pero en lloch de la paraula *Unión*, per un error de ploma, hi posaren *Federación*.

Aixó bastá perque la reunió que tenian projectada 'ls sigüés prohibida. Y encare més: un inspector de policia 'ls volia expulsar de un café públic ahont, prenent alguna cosa, estavan comentant el fet.

No hi ha dupte que ab aquest rasgo d'energía, 'l Sr. González Rothwós s'ha fet digne de un ascens.

¡Hermosa jornada republicana la de diumenje en la ciutat de Vich! Els nostres correligionaris van celebrar un *meeting* en el Teatro Principal que 's veié extraordinariament concorregut. De aplausos y entusiasme no 'n vulguin més.

Las ideas republicanas troban sabó propicia per tot arreu, fins en aquelles comarcas que passaven per més levíticas y apedagadas a las ideas rancias.

¡Una estreta abraçada als republicans de Vich! ¡Y avant sempre!

Els enemichs del bloch republicà no desdeixen en la seva campanya de imposturas.

Ultimament havian fet corre que 'l Sr. Azcárate estava tan disgustat de las inclinacions radicals del partit republicà, que havia resolt retirarse de la política.

El Sr. Azcárate s'ha encarregat de dementir aquesta patrya. Y ho ha fet en termes tals que ha declarat que, desde que fa política, may havia estat tan content y entusiasmats com ara.

A conseqüència de la protesta que 's veié obligat a formular, el somatent del Bruch en massa ha presentat la dimisió.

La protesta era justa. Demanavan els brucats que 's cumplís l'acta de alsar en aquella població el monument commemoratiu de la famosa batalla. Pera donar lluhiment al viatge regi, y estalviar a la real persona la incomoditat de una petita excursió al lloch ahont se renyí la gloriosa batalla, la primera pedra del monument va colocarse en el santuari de Montserrat, al costat de un altre que se n'ha d'alsar dedicat a las Hijas de María.

Adulació y servilisme.

Per ells la institució 's veu privada del concurs del somatent del Bruch que constituíha un dels seus timbres més gloriosos. Fins a tal extrém arriban els efectes disolvents de la cortesanía monárquica.

Mentres la Russia y 'l Japó derrotan milions y

milions ab motiu de la guerra, el Tribunal de la Haya, molt tranquilament, treu els seus comptes. Fou aquest Tribunal el qui resolgué per medi de un arbitratje el conflicte entre las potencias europeas y Venezuela. Com aixó motivá alguns gastets, ara es l' hora en que cada govern interessat acaba de rebre 'l compte de la part que li correspón abonar.

El total per 11 potencias s'eleva a la suma mínima de 110 lliuras esterlinas, ó siguin 2,750 francs. No més que 250 francs per barba ó per potencia. Aquí tenen una pau baratíssima. ¡Y pensar que tots els conflictes se podrian resoldre en aquesta forma, a no ser el malehit amor propi nacional!

El President Loubet ha sigut objecte a Roma de las demostracions més entusiasmats. Y tot perque representa una República anti-clerical. No hi ha res com aquesta tendencia per agermanar als pobles que senten las ansias del progrés.

Al Vaticá li ha arribat a l'ànima el resultat de aquesta visita. Durant 'l imperi napoleónich, la Fransa sigué l'adalt del poder temporal del Papat. Avuy la República francesa es la fiança de la unitat de Italia.

Per aixó Mr. Loubet podrà dir que ha anat a Roma y no ha vist al Papa.

FLIX, 1 de maig

El nostre escura xamaneyas está volat pel motiu d'ha verse fundat un centre republicà. L'altre dia, desde 'l cubell, va dir que li tinguessin lástima perque li havian rebaixat la paga (*No será verdad tanta belleza*) y acabá dihent que necessitava diners, lo qual promogué un gran esvalot entre 'ls feligresos que no se sabian avenir de la barra capellanésca d'avuy díja. Vaja, que d'aquesta feta s'han donat de baixa molts devots. Ara sí que se li escursará la racció, pobret!

CASTELLVELL Y VILAR, 2 de maig

El pare remader d'aquest poble ha organísat l'anada de las hicas a Montserrat. Segons noticias, s'encarrega del servey de cotxes de la cremallera pagantne 60 pegas per cada un que té de cubada 70 assientos y ben apretadets com deurán anar figurauvos quantas ovelles hi inquirbirán. A pela 'l passatje que segurament ne farà pagar... ¡quina ganguetá se li espera al pare remader!

BLANCAFORT, 1 de maig

El cómic negre d'aquest poble, perque no acabés de perdre las hicas de María s'ha valgut de la senyora mestra (que es íntima amiga seva) perque ensenyés versets y himnes dedicats a la Verge, a las noyas que assisteixen a la seva escola. Aquesta s'ha preocupat tant d'aixó que s'ha olvidat de ensenyárlhi gramática, aritmética y labors, exceptuant la doctrina. Aquestas noyas quan arribin a certa edat y 'ls preguntin ¿quántas son las parts fundamentals de la aritmética? podrán respondre ab un verset a la Verge. ¡Quánta falta fan en molts pobles las escolas laicas!

VANDELLÓS, 22 de abril

DÉCIMA

Lo Manuel, de Remollá, que allí solen ser tabolas, en el solo dugas bolas al café li van guanyá.

Ell mateix aixó ho contá sense ferhi cap embut, y al saberho 'l vell Garrut,

que a la llengua no hi té un pel, ha fet corre que 'l Manuel las dos bolas ha perdut.

U. V.

CANONJA, 2 de maig

Al fer recuento de las pasadas eleccions el nostre escarbat ha descubert que molts joves no varen votar pel seu partit. D'aixó vé qu'está fet una furia contra 'ls pares calificantos de pares que no serveixen pera res y que hasta poden donarse vergonya de serho perque comportan que 'ls seus fills vagin de dret al salvajisme, afegint que tenen sort de las sorts de tení 'l govern que tenim, perque si ell manava per fora 'ls faria anar a confessar. Terminá l discurs dihent que no pot ser altra cosa sino que un remaleit mal esperit s'ha apoderat de aquesta població. Deu ser el mateix que, en las últimas festas de Nadal va fer tocar a la iglesia no alló de que li 'n darém al fill de María, sino la Paula, 'l Frufú y el Morrongo, faltant tan sols que alguna hica de María alsés un xich la cama perque la festa s'hagués convertit en uns especie d'Edén ó bé en una petita Peña.

TARRAGONA, 2 de maig

Pera solemnisar el primer de maig, ahir va celebrarse un mitin en el Teatro Principal, organísat per la Federació Obrera, en el que hi van pendre part, distingits y fogosos oradors propagandistas. El local estava ple, essent la majoría obrers. L'acte va resultar lluhit.

A la sortida se van colocar dugas safates pera recullir fondos pera las víctimas de Alcalá del Valle.

RECORTS DE PAPER

La fàbrica, situada en un recó desert, fondo, no s'veya fins que s'estava d'ella a pochos passos de distancia. Las dos fileras d'albas blanchs, tiesos, que ab pretensions d'escalá 'l cel fan de barana al camí trillat que dú al portal, mitj 'l amagavari, y canyar atapahit y espigat que fa vora al rech pel que hi passa pausada, casi entollada, cansada ja de corre. l' aigua que alimenta y fa giravoltar las rodas de calaixos, fins a tocar a las parets colradas, potses may emblanquidas, acaba d'amparlar.

Sense feyna com me trobava y no tenint altre remey, vsig decidir buscarne a fora. Batentme 'l cor, com si 'l demanar feyna fos una mala acció, vaig arribar al portal cansat y avergonyit. L'amo, que m'va llogar, me 'n lleugerí d'un gros pes moral, que m'tenía comprimit d'ansé que havia ovirat feya mitj hora, la resclosa que aramba l' siguiu al peu d'un barranch argiós, ab senyals de recents esclavissas que al desplomarse enru nan el rech y deixan al descubert las molsudas arrels dels pins que miran enlairats, la salzareda fonda de l'altra banda del rieral. Allí m'vaig quedar de pilater a guanyar el pé, separat de la familia y 'ls amichs, tres horas lluny del poble.

El tribul de la gent que, enveynada, anava repartida per la máquina de paper entera, el contador y el mirador

van fer menos feixugas las horas dels primers días feyners, per xo llarchs, interminables.

La festa próxima ja al demaí va ser trista, pel recort de la llibertat perduda, que m'feya adonar qu'era anyo radís. La tarde sí que va ver carregoss, perque veyea en perspectiva las que van venir després. Levat de la mestressa que quan no tenia visitas ni humor per anar a ro-sari passava tota la tarde tancada en el seu quarto llegint novelas, per quin motiu ab p'ou feynas la veyea que no fos al vespre, me trobava sol, completament sol.

Tots fugían a expansionarse en acabant de dinar. Per no poder anar a casa, tant me feya fer festa com no y deixava que l'aprenent, aprofitat, se n'anés a ballar al poblet, d'un quart lluny y a dir menús a las noyas mes jovenetas de la sala-celler.

Fornit de pasta retrencada el cilindre de repés, ab la última ó penúltima ci'ndrada que deixarian els pilons plens per l'endemà, posat en marxa y arreglat me n'anava a dalt al mirador a treure 'l cap pera respirar aires sanitosos, no emm'azimats per las bravadas ácidas dels ingredients que fan tornar la pasta blanca per fora. Allí contemplava a vista d'auell 'l obra de la Naturalesa, sempre interessant, fins quan els arbres se despu llan de las fullas ressecadas, un día veidas y bonicas, amparadoras de la poncella que va a ser flor y després fruyt.

Allí veyea, esgarriadas, dos ó tres masías, voltadas de pins ó d'arbres fruyters com la fàbrica, solas, tristas, mitj enrundadas, d'exuberant vegetació, aixó sí. També veyea 'l pilot de casas de Sant Jaume que, pel seu exterior, no s'poden comparar pas a una remada de coloms camperols perque son foscas, negras cast, destacant d'entre mitj del pilot d'edificis colocats sense simetria el campanar bufó, lluhent, ab la seva cúpula rampanta acabada en punxa y enrajolada ab teulas barnissadas sobre las que rebotan els raigs del sol quan a la tarde hi cauen de plé produint un efecte fantástich mirat de bon tros lluny.

Un día m'estava no sapiguent com ferho per no parar esment ab el temps que passava pausat, casi inmóvil, quan se m'presenta la criada de la cuina, una xicota desarrollada, peticona, no gaire rossa, que parlava 'l catalá xampurrat y m'entregá perque li llegís una carta que no sabia de qui era. Va resultar ser d'una gemana seva que vivía a Barcelona y li comunicava la trista nova de la mort del seu pare, ocorreguda feya cosa d'uns quinze días.

Anava jo a parlarli de conformació, quan m'enterá de que son pare no s'mereixia 'l títul y m'posá al corrent d'una historia llarga, extensidora, tota plena de episodis dramáticos. Sa mare faltava feya deu anys, els mateixos d'ensé qu'ella y sa germana corrian pel mon, destrabadas, abandonadas. Pero, lo que succeheix casi sempre, sa germana, mes adusta y de no tan bon sangro com ella, s'havia casat feya tres anys y tenia dos fills a qui prodigar caricias. Quan ella servía a Barcelona s'havia avingut a donarlos hi els pochos estalvis que tenia en un recó del bagul, perque poguessin cubrir las necessitats nascudas al contraure matrimoni y al fer niu pels petits que poguessin venir. Després va vení 'l necessari apoyo, faltada de amos; sa germana se le va treure del devant ab evasivas y no tingué altre recurs que donar vus per feyna pera no veures obligada a treure 'ls vint duros que tenia a la caixa d'oros, per si un día s'tenia d'acomodar.

¡Pobra Teresa! Després me va entregar quatre ó cinch cartes d'un jove que se le estimava... si no li deya mentida, y m'va confiar la missió de llegirli las que rebés en endavant y contestarlas dictadas per ella.

La franquessa d'aquella noya desgraciada, de bon fondo, va ferme un gran bé, vaig agrahirli: ella no s'vá donar vergonya de confiar a un casat las peripecias d'una vida accidentada, plena de perills salvats per miracle.

Vagin a sapiguer perque y ab quin intent un miserable s'vá cuidar de fer corre, al cap d'una bona temporada, la nova de que jo y la Teresa eram massa amichs. La calumnia m'va treure de quici y vaig abandonar la fàbrica. ¡Pobre Teresa!

J. COSTA POMÉS

LO QU' ES EL FRARE

«No es l'home un àngel ni una bestia; el que pretengui convertirlo en àngel, sols conseguieix ferlo bestia.»

PASCAL

l frare es la malaltia mortal del cristianisme. Nasqué de un tumor ó abces de ideal platónich-essení que va patir la nostra religió en son sigle tres y de la cobardia y la por d'arrostrar el martiri.

El terror y la misantropía, dos branques del egoisme, sigueren son pábul espiritual. De una ascendencia tan malaltissa sols podia previndre'n una calamitat pera 'l cristianisme y pera tots els homes relacionats ab ell. El frare es una lepra, es la combinació de tots els mals humors que té l'esperit humá religió, la suma de las sobras envenenadas de un cos, el conjunt dels excessos ó principis morbosos, diatesis de una organissació desde son principi algun tant viciada per elements extranyos.

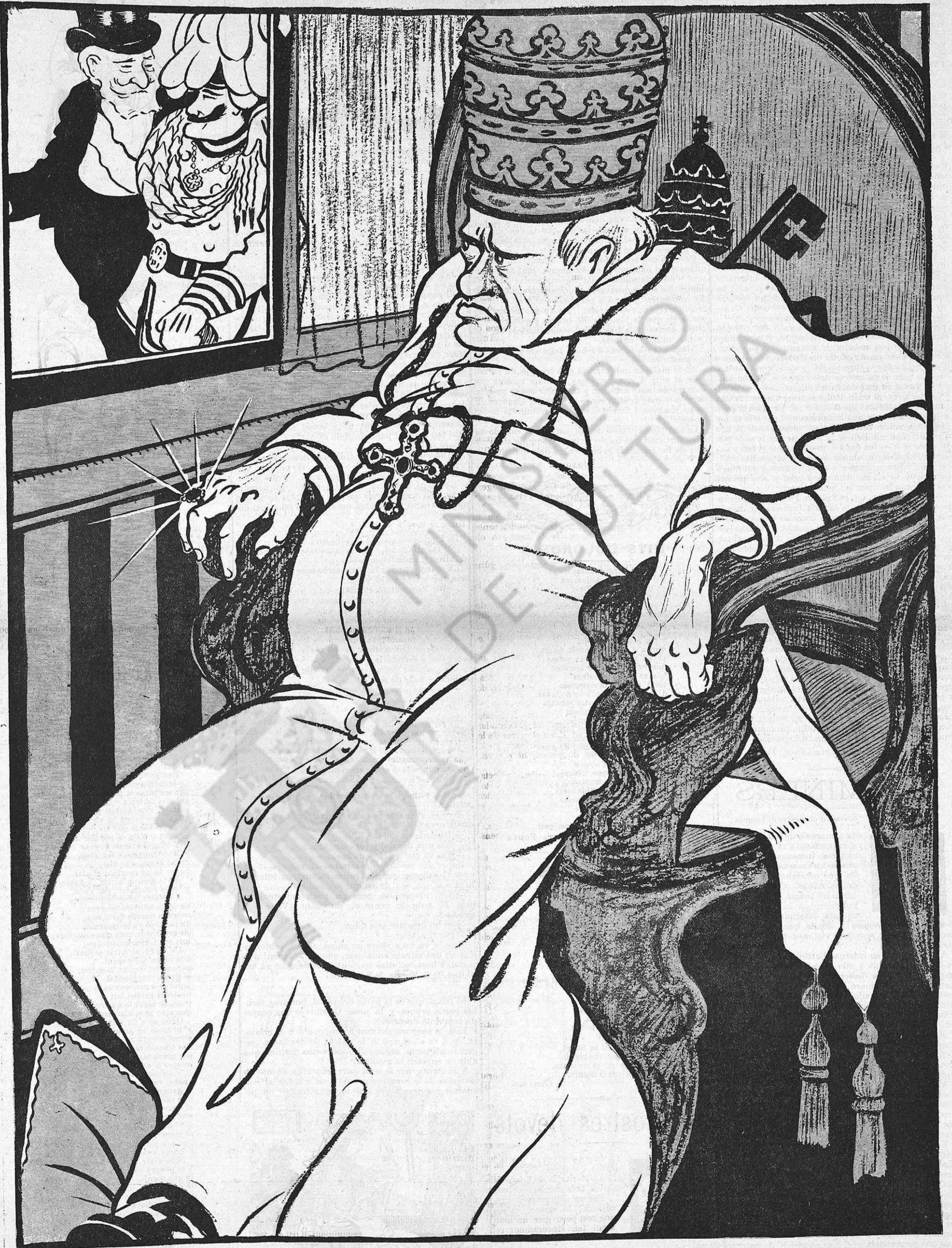
El frare pot ser definit aixís: *l'excés de religió*. «*Omnis saturatio mala*» digué Hipócrates: tota saturació es danyina. El frare es la religió en el seu element y fora del seu element, la pan-religió ó 'l pan-cristianisme, lo religió en tot, tot religió, com si a un cos se 'l volgués alimentar sols de mel ó de sucre ó lo que sigüés, y a una intel·ligencia única y exclusivament de un menjar intel·lectual, del càlcul ó de la química. La vida de tal cos ó de la seva ànima sería fatalment malsana y propensa a la bojeria.

Y aixó es el frare: la vessania religiosa. Sense volguerho, sense saber que havian existit brahamins en el mon, el monjo fou, es y será 'l brahamin del cristianisme.

Pero a Europa no podia sostenirse aquest estat, y 'l monjo vingut a las poblacions quan en ellas ja no s'martirisava a ningú, excitat per apetits inferiors del sér humá, al agnyat de las ollas abundants y de temptadora flayre, s'urbanisá transformantse en el frare que ja no menjava herbas cruas, sino bons bocins; que ja no treballava teixint paneras; que feya treballar al siervo masover, tenia esclaus, amural·lava las sevas abadías y era defensat per homes d'armas, quan no las esgrimia ell mateix; y el que fugí de poblat pera no ser mártir, acabá a la fi per omplir de mártirs el poblat.

El frare es la Inquisició. Ell portá a la Iglesia l'esperit de intranquencia, de ferocitat, de espionatje y de repressió, accentuant millor que mitgiant la grossera crueltat de l'Edat Mitja; y la Iglesia que havia excomunicat al bisbe Itaci per haver sigut el primer que sugeri al emperador Máxim aplicar la

Anar á Roma ¡y no veure al papa!...

—Está vist, cada día 's fa menos cas de mí!...

1

pena de mort al reu de un delict religiós, acceptà l'ideal del frare, y serenament, legislant en cànons y butllas, cremà a mitja humanitat.

El frare triomfava. En vè el clero sapigué obtenir dels Papas limitacions y vallas a la insensatès frare: els Papas compregueren prompte que si havian de ser reys de la terra, cap exercit millor per assegurarli l' seu reynat que las hosts monásticas, sempre atrevidas, despiadadas, insaciables, exemptas del afecte a la familia y del sentiment de la Patria.

Paravicini ho digué en la seva Historia del Concili de Trento: «Encare que las institucions monacals s' havian corromput, fins al extrém de que s' pensà en suprimirlas de soca a arrel, el Concili, madurant bé las cosas, trobà que la Santa Sede seria millor servida y predicada en totas las nacions per homes que no tenían patria, ni nacionalitat, ni altra familia que la seva Ordre y l' Pontificat.»

Aixis fou com quedà suscrit el pacte entre l' Papa y el monaquisme, convertintse la Iglesia en un convent universal. Desde alashoras, adeu unitat: cada ordre volia ser com ho siguié, una Iglesia dintre de la Iglesia, ab las sevas lleys especials, el seu hábit especial, el seu rito especial, els seus sants y las sevas teorías teológicas especials. Adeu pau: aquesta multiplicat d' iglesias engendrã una lluyta intestina y inacabable, que restã al catolicisme la millor de las sevas forsas.

Mes no únicament el debilitã el frare ab aqueixa divisió depriment y perturbadora, acumulant l' anarquia monacal a l' anarquia ingenita de la Iglesia romana: l' enervã encare més, sempre platónich y eseni com en son principi, ab el virus de un misticisme embrutidor quina tendencia es convertir als pobles en societats d' estãtichs brahamins.

Sumem dolencias: Inquisició, divisió del cos hieràtic, perturbació de sas funcions ab el predominí de un sacerdoti monàstich adventici y superfluo, sobre l' genuinament cristiã de abolori; misticisme y d' ell originadas la superstició, la sensibleria sensuallista, la miracleria en totas sas funcions, el feminisme en forma pagana de dona brahamina ó de Vestal.

Lógicament devian donar aquests sumandos una cantitat desoladora; aquesta fou el protestantisme. A n' els frares els deu la Iglesia, que per ells se neguã a concedir la reforma universalment ansiada, fins que mitj mon catòlich se la prengué per la seva mã. Després el frare ns donã l' quietisme enervant y son darrer detritus, la quinta essencia, el jesuïta. (Si n' seria de mal l' engendre que al primer a qui horripilã siguié al monaquisme, son pare y son primer enemich tan bon punt el vejé nãixer!

Aixó es el frare en la Iglesia. Pera ls pobles representa l' extinció de la familia; la mã morta creada per el robo mes vil que pugui inventar la perversitat humana, el robo a na l' qu' està morint; es el desprestigi del sacerdoti patri, la negació de la nacionalitat, el separatisme, l' absorció de tot per l' Iglesia, la mort del dret y de la llibertat a mans del atavisme, que, infiltrat en las lleys, y encare mes en las costums, castra las rassas, debilita als pobles, afemina totas las virilitats, encanalla, envileix y embruteix als humans fins a convertirlos en bestias esclavas de un' altra bestia; aquella que s' afectava volerla convertir en àngel.

Aqueixa plètora, aqueixa indigestió, aqueixa vesania de catolicisme, qu' es l' única obra que pot realisar el frare, ha posat malalts de mort a molts pobles que no sanaren sino per la cirurgia; al nostre li impedi curarse de set sigles de invasió arãbiga, els mateixos que porta de retràs en el rellotje del progrès humã, y per damunt ens ha fet retrogradar tant y tant, que Turquia y l' Marroch ens miran ab llàstima, els nous pobles africans y de Oceania ab despreci, y l' resto del mon civilisat ab fãstich. Som un convent ab soldats y si no acudim prompte a la cirurgia, ni l' seu escarpell despiadat lograrã salvarnos.

JOSEPH FERRÁNDIZ, Prebere

ELS MINERS

(Davant d'un quadro de Laurens.)

UNA impresió de fonda tristesa s' experimenta al contemplar aquesta inmensa corrúa d' obrers atravesant l' àrida plana que conduheix a la boca de las minas! (Cóm batega l' cor, a un temps de pietat y de indignació, a la presència d' aquesta interminable y fatigosa...

dica professó d' homes y donas que caminan feixuchs, aclaparats, semblant víctimas d' una pesanta càrrega invisible!

Aquí hi veyeu en infernal barreja, l' home fornit de barba esburifada y ulls tristos, la companya de ample front y boca destenyida, el jove prematurament envellit, la mare infelís de corva espatlla y resseca mamella, l' adolescent sense ilusions, y fins el noy! el noy que, pobret, desconeix els goigs de la infantesa, camina mossegant un tros de pã negre y estiraganyós. Aquí ls veyeu, a n' ells ab el barret d' ala girada ó ab la gorra peluda arran dels ulla, el gech de banda, y portant el mall a l' esquena; a n' ellas mitj espiatragadas, ab un feix a sota l' bras, dret a aquell abim que ls crida, que ls atrau, que ls xucla ab irresistible forsa.

Allã baix queda la ciutat, la bullidora ciutat que absorbeix totas las energías del treball, ab sas altas xameneyas fumejant sempre, sos campanars punxaguts, sos caus d' explotació industrial y mercantil que no paran de donar material a las exigencias del luxu y la comoditat.

Y la corrúa d' homes y donas va avansant, lentamente, ab moviments acompassats y perososos que semblan pressentiments d' una tasca horrible a la que no volen consolidarhi conscientment las voluntats. Y apaman el trajecte de las minas, y s' esfonzan a las cavernas, aixó sí, en ascensor com els senyors. Doscents metros avall, al cor de la terra, a esgarraparli las entranyas; internantse y repartintse per las galerías en las quals s' hi disfruta una temperatura horrible y s' hi respira una atmósfera malsana que no resisteix ni l' més plètòrich de salut y robustés.

Y allí bregan, y allí treballan els miners, exposats a una ventilació deficient; entregats al capritxo del grisú, aquest gas malehit qu' emboteix el cervell y atrofia els pulmóns fins que arriba a fer treure sanch pels ulls y las orellas. Aquest grisú inflamable que s' acumula y s' dilata al més petit contacte de una guspia y produheix catástrofes espantosas que causan numerosas víctimas y posan en serio compromís a la Companyia explotadora agravant de passada ls interessos dels accionistas.

La Companyia! Aquesta irresponsable senyora que no pot apreciar, ni estimar, ni compadir als es forats obrers qu' es sacrifican pel seu interès, pel senzill motiu de que s' una abstracció, un poder nominal. Els accionistas! Uns senyors de sa casa, que no coneixen las minas ni de vista y que s' dolen quan el fet arriba, no de las víctimas ocasionadas, sino de la imprevisió dels treballadors que ha pro duint la desgracia. Ni l' una ni l' altres no n' saben res del remor de vida, del palpitat de energias que s' desenrotlla en las entranyas de la terra.

La tètrica corrúa de miners avansa serpentejant com formigas negras que fan via dret al formiguer. Entre ls miners no hi busqueu rostres colrats, llabris riallers, miradas expressivas, cors joves, alegrias, ni cansóns. La corrúa dels miners es una cavalcada de monstres qu' esfereheix als que la veuhen per primer cop, sers d' un altre mon que semblan purgar grossos pecats aquí en la terra.

Pero un cop son al fons de la mina, com las formigas quan han entrat al formiguer, ¿quí hi pensa? ¿quí s' recorda solament de sa existencia? Els seus dolors, las sevas queixas, com el seu treball es fondo, concentrat; per xó s' pert pel camí y no arriba a ferse perceptible al de fora. Per xó als miners son poch els que ls planyen. El bregar persistent dels seus muscles malaltissos té doscents metros de fondaria y ningú l' aprecia.

Ningú l' aprecia fins a l' hora fatal de produhirse la catástrofe.

Ab la mateixa indiferencia que trepijia un formiguer, al mitj d' una carretera, l' home camina per damunt de tanta activitat y tan dolor sense preocuparse'n lo més mínim, sense adonarse'n sisquera. Y no se'n adonarã fins el dia que s' produheixi la explosió.

La terrible explosió de odi concentrat, especie de grisú justicier, que ha de deixar tranquils als bons y ha de fer escruixir la conciencia dels malvats.

JOAQUIM AYAMAMI

NITS DOLOROSAS

En las llarguíssimas horas del traïdor desvetillament en que ideas fíldoras tractan d' esberlar, traïdoras, l' encerclat del pensament; constant, clar dintre de mí l' apostrof ó l' aspre insult revanxina's per sortí y per filtrã l' seu verí dintre l' cos d' un poble estult. D' un poble que en sa peresa dorm escolantse, al mermar la seva vergonya ofesa tot d' una y a la escomesa d' un punyal que s' va a clavar. D' un poble que avuy rebutja y un altre dia aplaudeix la salvatjada qu' enuïja, y s' posa al costat del jutje si l' jutje al fallar meneix. D' un poble que s' mor de gana y encare li sobra pã per donario a la sotana ó a la caputxa que, ufana, cad' una amaga un tirã. (Que llargas, que fíldoras las horas que l' pensament me dũ desconsoladoras mil cosas enristadoras d' un poble barbre, inconscient!...

J. COSTA POMÉS

PETITESAS

I Neix dona, y ab goig y pena cap a son destí camina, de nens, vol una nina, de dona... vol una nena.

II Creu ab Deu, el potentat, creu ab Deu qui té de sobras creu ab Deu el satisfet, pro ab Deu... no hi creuhen els pobres.

III La religió es un punyal que dos contrastos ajunte, si no vols besar la creu prest se t' clavarã la punta.

IV Es cert que no hi ha ningú perfecte en el mon no rigniu! l' home, ja sab qu' es un tonto, pero... no vol que li diguin.

AMARGÓ

Els nostres devots

lleras!...

Fa lo menos vuyt setmanas que no s' parla d' al-

la de goig es avuy per la familia Casulleras.

La Purita, la estimada filla única, fa la primera comunió. Per un volteria, per un ex-cèptich, lo mateix es aixó que res; pero per un matrimoni tan sincerament religiós com la parella Casu-

tra cosa que del acte solemne que ha de convertir, moralment, a aquella hermosa nena de tretze anys en una dona.

Als seus papás ja 's hi sembla trobars'hi. —Ay, Purita!—li diuhen:—Quin goig farás quan te presentis davant del altar, al front la corona, el vel penjant per darrera, els ulls baixos y las galtejas colorejadas per la emoció!...

Hi ha que confessar, per xó, que la Purita es positivament una preciositat. Com ho es també—entre paréntesis sigui dit—la seva mamá, superba matrona de quaranta anys escassos.

Els convidats a la festa son poch, pero escullits. El matrimoni Casulleras no está per qüentos. Quan tracta ab algú, sab ab qui tracta. Hi haurã dos amichs del senyor, tres amigas de la senyora, el cosí d' ella—jaquest sí que no pot faltarhi, pobre xicot!— quatre ó cinch amiguetas de la Purita, y parin de contar.

Ja som a l' Iglesia. L' altar, ple de flors y de llum, sembla una petita sucursal de la gloria.

El papá y la mamá acompanyan a la Purita que, penetrada de la gran trascendencia del acte que va a tenir lloch, apenas gosa aixecar els ulls de terra. Serios, graves, admirant els uns la ignocencia de la criatura, els altres la bellesa de la mamá y la noble dignitat ab que l' senyor Casulleras presideix la festa, els convidats se colocan al voltant del grupo. Un predicador fa una arenga entenedidora, esmaltada de conceptes bellíssims.

«La flor de la puressa... el lliri del candor... de las mares santas ne surten fillas àngels... un pare, modelo de virtuts privadas y públicas...»

Tothom resta encantat. Sobre tot el cosí que, ple de beatífich arrobament, no s' enten de feyna, mirant tan aviat al pare «modelo de virtuts» com a la «mare santa».

El sacerdot realisa per fi la gran ceremonia. «Ja está!... Romp l' orga, l' incens s' eleva en núvols olorosos; el papá, la mamá, el cosí, tots els concurrents besan a la gentil Purita que, ab més insistencia que may, clava en l' alfombra del altar sos ulls candorosos.

De l' iglesia a casa, a pendre un bossi. «No faltaria més!... En solemnitats com aquesta, el refresch es indispensable.

La mamá, perque la nena estés més cómoda, voldria que s' tragués el vestit.

«No t' despullas, Purita? —No, mamá. ¡M' agrada tant anar d' aquest modo!...»

«Ben pensat! Tots els convidats la defensen y s' posan al costat seu. ¿Per qué se l' ha de treure l' vestit?... Al contrari; lo que han de fer els seus papás, després del refresch, es portarla a passejar y sobre tot, a retratarla.

«No, aquest dematí no puch—diu el senyor Casulleras:—haig de sortir.

«Aixó ray—respon la senyora:—serã a la tarde.

¿Veritat, nena? —Quan vostès vulguin...»

«Dona gust, pobretal! (Quina senzillès! Quanta modestial... Ja tenia rahó el predicador. «De las mares santas, ne surten àngels...»

Tot buydant copas y atipantse de pastas, els convidats, no paran ni un moment de dirho: —¡Un àngel!... Verdaderament ho es.

Acabat el xeflis, els concurrents s' apressuran a desfilat.

Aixó sí, avans de passar el portal, cadascú ha de dir la seva a la Purita.

«¡Recórdaten del dia d' avuy!... —¡Ets una flor del jardí celestial!... —¡Per tú veitlan els serafins!...»

Impacient, després de mirarse el rellotje, el senyor Casulleras, que só's pensa en anarsen, interpe-la al cosí, qu' es l' únich que no s' mou.

«Noy, dispensam, pero no puch entretenirme més. M' haig de veure ab un client. ¿Vens ó t' quedas?»

«Sí; m' quedaré una mica. —Donchs, abur.—

Y se'n va, no a veure un client, sino a conferenciar ab una clienta andalusca, que cada dematí a la mateixa hora, sol días há donarli audiencia en un niuhet de la Ronda de Sant Pau.

El ¡xech! que fá la porta del pis al tancarse, sembla per la esposa y la nena Casulleras una senyal de cambi de decoració.

Ella, la senyora, deixant abandonada a la criatura, se'n va ab el cosí a la saleta de confiansa per demanarli parer, segons diu, sobre uns figurins que ahir va enviarli la modista.

Y la Purita, per la seva part, guarnida encare ab las galas de la comunió primera, se'n entra al seu quartet y s' posa a llegir ab ingénua fruició un pe-

Anís de frare

—¿A casa de quina devota guapa podria anar a passar la tarde avuy?

—Vinga l' ullera de llarga vista, y a veure qué fan al cel.

riódich vert-pujat que cada senmana s' fa comprar d' amagatotis per la minyona.

«Oh, la religió!... No hi ha res tan gran, tan admirable com la santa religió!...»

A. MARCH

DEL EXTRÉM ORIENT

Densã que l' Japó y la Russia els confits s' estant tirant, la major part dels periódichs s' han proposat ilustrar's, sobre geogra-biografía, d' un modo tan alarmant, que uns Reclus tots serém prompte, ó anarquistas, qu' es igual. Han publicat y publican, (y seguirán publicant per acabarna la paciencia,) croquis de terra y de mar, castells, rius, ciutats y vilas qu' encare ningú ha vist may, ni es probable que las vegi, si mort... ó no va per l'ia... Y vingui menjar Corea y Mandchurias, a tot drap, dotze vegadas al dia; no ns volen cambiar el plat.

Ab la guerra ns fan la guerra, y ns la mereixem, per Paus...

En efecte, avuy la premsa va desbarrant en tal grau sobre la guerra del Assia, que si aixó va prosperant, els espanyols, més que uns cebas, tots ens tornarem neulats.

Un troba, al mirar al diari, a la plana del davant, perque tothom se'n enteri, el tipo d' un general japonés ó rus, que vaja... res té de particular, (com no sigui lo que cobra,) que aixó ja es algo especial...

Quan no s' hi veu un guerrero, s' hi troba un acorassat ab set ó vuyt xameneyas, dos torpeders averiats per grandas enemigas, amigos d' anar al grã.

Y ab son afany d' ilustrarnos, arditos, van assessinant la geografia, que admiro, que encar no hagin publicat el convent de Montalegre y el gran port... de Vilasar.

S' han passejat de tal modo al emperador Coreá, que per més que sigui xino l' home, crech s' haurã enfadat... Si es aixis, te rahó sobrada.

Ves perque han de publicar lo que menja lo que cobra, lo que fa fet, lo que farà, y els súbdita que cada any penja... ¡oh, periódichs insensats!

Y ab tants militars y barcos, y bocetos orientals, lo que diu l' amo de Russia, lo que l' M'kedo ha pensat, y els grans canards periódichs, estém tan desorientats, que si aquest bullit no para...

Preparant la invasió

—Diu que l'Àfrica comensa als Pirineus. Ab aixó, tot lo que hi ha d'aquí al Àfrica es nostre.

pararém... al Llobregat. (1)
 Ahir mateix, la minyona,
 aixís qu' anava a entregarm'
 el periódich, —No me 'l donguís,
 —li vaig dir, —y ara veurás
 com endavino qué porta
 á la plana del davant.
 —A veure, donchs, si es tan sabi.
 ¿Qué hi ha avuy?
 —Un general.
 y un barco de guerra!
 —Nones!
 Per ara s' ha equivocát.
 —Donchs, mira, la cosa es rara...
 Es un cas excepcional...
 Ni un general... ni un trist barco...
 —Sí, senyor, es ben vritat,
 perque... porta dos guerreros...
 y tres vapors...
 —Endavant!

ANDRESITO

EL RUS Y 'L JAP

NOTAS HUMORÍSTICAS

A sé lo que dirán:—No son cosas de riure las que 's refereixen á una guerra que costa tantas vidas y aménassa á la humanitat entera ab tan grans perills.
 Pero ¿qué volen ferhi? Las qüestions més graves sempre es millor pëndresselas rihent que plorant.
 Si fos possible comunicar una mica de bon humor las beligerants; si fos possible ferlos comprendre la sana filosofia de la vida, en lloch d' exterminarse, fraternisarian y ja no se sentiria més l' espantós terratrèmol dels torpedos, qu' en un dir Jesús destruhixen un poderós acorassat que s' enfonza ab tota la tripulació, ni l' bramul esgarriús de las canonadas que segan centenars de vidas humanas. L' únich estrèpit que 's deixaria sentir fora l' que produhirian las ampollas de *Champagne* al destapar y l' drinche de las copas al brindar per la gloria y la ditxa de l' humanitat.
 Pero la barbarie impera encare, utilisant els medis més perfeccionats de la civilitació, en especial las sustancias explosivas.
 Impera la barbarie y la inconseqüencia. Aixís, un atentat terrorista individual es considerat com una abominació, mentres un atentat colectiu se té per tant més gloriós quant major es el número de las victimas que produheix.

En aquest punt fins ara 's japonesos se 'n enduhen la palma. En menos de cinquanta anys de haver adoptat la civilitació europea, s' han posat molt per dessobre del seus mestres.

Están ben organissats, magníficament dirigits y disposan de medis de combat superiors als dels seus antagonistas. En l' art de la guerra son uns verdaers científichs. Aixís ho han demostrat repetidas vegadas per mar y ara últimament per terra, atravesant el Yalú després de cinch días de renyit combat.

Els russos que creyan no tenirne de tots ells per una bocada, comensan á comprendre que 's japonesos son una mica d'usos de pelar. Ara que han hagut de abandonar las sevas posicions de la frontera de Corea, diuhen que 's proposan atraure'ls cap á las inmensas soletats de la Mandxuria, en las quals s'usos que quedarán esma-perduts, fins al extrém de no trobar el camí de tornar-se'n á casa seva. Allí, creuhen els russos, que faltats de recursos se morirán de fam.

Pero com diu la cansó: «El japonés es molt tempat, y molt tranquil y molt gat», y es més que segur que quan hajin expulsat als russos del litoral, se donguin per plenament pagats y satisfets en el logro de las sevas pretensions, y 's considerin amos absoluts del arrós en totas aquellas regions, tan copiciadas per las ambicions europeas.

L' arrós! Aquest es avuy l' objectiu de totas las guerras.

Dominar y sotmetre pobles pera encadenarlos á la tiranía mercantil del capitalismo explotador: aquí está l' *quid*. La vella Cartago resuscita en plé si-

(1) Sant Boy, naturalment...

gle xx. El preu de una campanya victoriosa 's cobra ab l' establiment de mercats. Després del domini del guerrer, el domini del comerciant.

Inglaterra té l' privilegi de invenció de aquest sistema, y tots els pobles que 's consideran una mica forts procuran imitarla.

Aixís Russia volia á tota costa dominar els ports principals del Extrém Orient sense competencia. Al efectuarho invocava 's furs de la civilitació europea.

—¡Alto!—va exclamar el Japó, que comensa á trobarse estret dintre de las sevas islas.—¿Y jo que no soch ningú? ¿Y la civilitació asiática no val tant com la vostra? La proba de que val tant ó més es que tinch barcos y canons y soldats tan bons ó millors que 's vostres. Per lo tant ens ho hem de fer. Que la sort de las armas decideixi qui será l' gall del Extrém Orient.

Y ab aquesta guerra entre dos pobles, queda plantejat un problema més important, més trascendental: la disputa del predominio entre dugas rasses.

Perque tal com els europeus, quan se consideran més forts que 's asiáticos, deyan:—Hem d' expansionarnos per l' Assia—de igual manera 's asiáticos, quan se considerin més forts que 's europeus, podran dir:—Hem d' expansionarnos per Europa.

Y d' aquí naix lo que se 'n diu el perill groch.

Suposém que l' Japó ab l' ardimet que podrá donarli la victoria y ab l' assombrosa facultat de asimilació que tothom li reconeix, se dedica á despartar del seu ensopiment á la Xina y reuneix milers de milers de combatents, armats á l' última perfecció y 's llansa á la conquista d' Europa ¿quin recurs ens queda davant de aquest conflicte?

—¡Ay de nosaltres—exclaman alguns—si la rassa groga arriba á dominar á la rassa blanca!

Pero, per la meua part, ho confesso: encare no 'n he acabat de treure l' aygua clara. Si la rassa groga se civilisa de la manera rápida ab que 's han civilissat els japonesos, no sería tant de témer la seva influencia á Europa. Res hi perdria la causa del progrés.

No hi ha més que un perill de carácter étnich, y aquest dimana de la sobrietat inverossímil dels japonesos y dels xinos. Se diu d' ells que ab quatre granets d' arrós ne tenen prou per alimentarse. Per aquest motiu, ab tot y ser hábils y destres treballadors, se contentan ab un curt salari. Com las sevas necessitats son tan limitadas, regulan per ellas el preu del treball.

Y naturalment, en aquest punt, el treballador europeu no podria resistir la competencia... per més que tal com van las cosas, ab la carestia de comestibles y lo limitat dels guanyes, cada día, si 's plau per forsa, se va acostant més á las condicions especials dels treballadors xinos y japonesos. Se diria qu' está fent l' aprenentatge pera quan els pobles de Orient dominin á la Europa. Sols que quan comensin

á acostumarse á viure sense menjar, corre perill de morir-se de fam.

No queda, donchs, més que un medi, y aquest consisteix en induir als nostres conquistadors futurs, á que á més de l' arrós s' acostumin á menjar carn-d'olla, y entrant y postres, si es possible, fins á posarse al nostre nivell.

De altra manera, será precís que 'ns aném acostumant nosaltres ab arrós sol, fins á pasarnos al nivell d' ells.

Y ja veurán—si aixó succeheix—com al últim acabarem per ser més grochs que 's de la rassa groga.

Perque nosaltres al arrós hi posarem safrá.

P. DEL O

N Maura está sumit en una mar de confusions.

¿Anirà á Sevilla? ¿No hi anirà?

Ell diu que 'n té moltes ganas; pero la seva familia s' hi oposa. Aquesta oposició tal vegada s' aplacaria si aquí á Espanya estiguessin en us els trens blindats.

De totas maneras ja sab en Maura á lo que s' exposa, may sigui sino per lo que diu el ditxo: «Quien fué á Sevilla perdió su silla.»

Davant de un vapor dels del Marqués de las Cincillas:

—Bonich barco!...—exclamava un transeunt.

—En efecte—deya un mariner.—Bonich barco de pesca.

—¿De pesca?

—Sí, senyor: aquest y 's altres de la Companyia se dedican á pescar del Estat una subvenció anual de vuit milions y mitj de pessetas.

Estadística del viatge regi formada per un periódich de Castelló de la Plana.

Hi ha que advertir qu' es incompleta, perque l' viatge regi encare dura; pero la proporció será, si fa no fa, la mateixa.

Catedrals, iglesias, convents, ermitas, assilos y instituts religiosos visitats pel rey: 35.

Quartels, castells y edificis militars: 11.

Academias, bibliotecas, museos y centres de cultura y ensenyansa 9.

Fábricas y talleres: á Barcelona, 5, y 7 en el resto de l' excursió á Catalunya.

En vista de aquests datos diguin si no hi ha dret pera preguntar:

¿S' ha realissat un viatge regi de instrucció ó bé una visita pastoral?

L' *Avi Brusí* acaba de fer un gran descubrimet.

¿Sabem qui té la culpa de que 's xiuli als gubernants y de que á lo millor se 's obsequi ab un pet de tiros y cops de pedra?

No s' hi pensin mes: ne tenen la culpa las rotativas dels periódichs.

¡Pobre *Avi Brusí*, á quin estat tan llastimós ha arribat, que al sol aspecte de una rotativa en funcions, el cap li roda y desvarieja!

Al arribar Mr. Loubet á Marsella, de regrés de Italia, va ser saludat per l' acorassat espanyol *Pelayo*.

Y després del saludo, el comandant Santaló passá á bordo de *La Marsellesa*, á felicitar á Mr. Loubet en nom del rey d' Espanya.

Ja ho veuhen: fins la monarquia ha de anar á *La Marsellesa*. ¿Cóm volen impedir qu' Espanya hi vaji també?

Pero no de tránsit y per pura ceremonia, sino ab gran entusiasme y per quedars' hi.

Una comissió de moros de Tetuan se proposavan presentarse á Ceuta, al objecte de manifestar al rey, durant la seva visita en aquella plassa, qu' ells no volen de cap manera ser francesos: que prefereixen ser espanyols.

Vels' hi aquí uns moros molt semblants als noys acostumats á anar á peu descals, que fan una rebequeria quan se 's obliga á portar sabatas.

Lo que dirán ells:—De moro á espanyol es ben petita la diferencia.

Naturalment, el rey quan sigui á Sevilla visitarà la fábrica de tabacos.

Pero ¿será capás de fumar-se un cigarro qualsevol dels que allí s' elaboran?

Qui li dongués entenen de ferho no s' escaparia de anar al pal, com autor de un atentat regi.

¡Un cigarro sevillá! Ni en Maura qu' es tan valent, es capás de piparse'l. ¡De aquesta sí que no se 'n escaparia!

En el Butlletí oficial eclesiástich del Eminentísim s' hi publica la solemne retractació y abjuració del ensotanat Hernández Ardieta, que durant molt temps venia publicant obras de carácter lliure-pensador.

Ara tot de un plegat diu que lo que havia escrit no val, arrepenint-se de haverho publicat.

Lo que no explica poch ni molt es la manera com li ha entrat aquest arrepeniment, las causas que l' han produhit, els móvils que l' han motivat. Perque las ideas no s' poden cambiar ab la mateixa facilitat y frescura ab que 's muda una camisa.

Aixís es que al enterarse de la retractació un no pot menos de preguntar:

—¿Quánt els hi pot haver costat als uns? ¿Quánt li pot haver valgut al altre?

En alguns punts d' Espanya s' ha donat el cas de ser condemnats pels tribunals de justicia ciutadans pacífichs que no havian comés altre delictu que no descubirse al pas de un professo, de un combregar ó de qualsevol acte del culte católich.

Per aixó, y tota vegada que á Espanya está reconeguda la tolerancia de cultes, s' hauria d' evitar á tota costa que poguessin ocorre semblants accidents, y la millor manera sería prohibir tota manifestació religiosa en la vía pública.

Aixís s' estalviarian molt disgustos.

Perque tan dignes de respecte—si 's vol—son els qu' efectuan una professo, com els que al pás d' ella s' abstenen de descubirse.

Si 's uns professan la religió católica, 's altres professan la religió de no costiparse.

En el periodo de confecció dels nous pressupostos, el ministre de Instrucció pública prenia introduhir alguns auments en els gastos de l' ensenyansa; pero l' han obligat á tocar el baixó.

En cambi l' ministre de la Gobernació aumenta 's havers de la guardia civil, en un ral diari per individuo.

No hi ha qu' extranyarse'n: els civils son els verdaers mestres dintre del régimen Maura. Mestres del antich sistema. Mestres que fan entrar la lletra ab sanch.

Llegeixo:

«Un despacho de Badajoz refiere haber fallecido el obispo de aquella diócesis.»

Apa, Sr. Maura ó Sr. Mano; espavilarse y aprofitar l' ocasió. ¿No té cap altra Nozaleda en escabeig?

Un solt de *La Perdú*:

«Han vingut ja las aurenetas y falsiots que passen l' istiu en aquesta terra.»

Al mitj día d' avuy, ha cridat l' atenció de la molta gent que passava pel carrer de la Ciutat una furiosa lluita entre un falsiot y un pardal, cayent aquest mitj estabornit al peu de la fatxada gótica de Ca la Ciutat, ahont l' ha recullit un xicot.

«Sembla que l' falsiot, que com tots els seus congéneres, tornava al mateix niu que tenia altres anys, s' ha trobat ab que l' ocupava l' despreocupat pardal, y d' aquí s' ha originat la batussa.»

Apliquense l' quento els companys de causa, que s' han apoderat dels nius de n' Maura.

Quan tornin els falsiots caciquistas, no 'n quedarán d' ells ni las plomas!

En Nozaleda no va á Valencia.

En cambi va á Roma, ahont diuhen que l' Papa li imposará la birreta cardenalicia.

Entre 's cardenals que podia trobar á Valencia y l' cardenalat que trobará á Roma, opta pel darrer.

Podrán dir lo que vulguin d' ell; pero en aquesta ocasió ha demostrat que no té pel de tonto.

Diu un periódich de Madrit que l' ministre de Hisenda treballa desafortadament.

Cada día 's tanca al seu despaig, y ell sol, sens altra companyia que una bona botella de whisky, entre copeta y copeta, vinga treure cálculs y formular projectes.

Si tan fort es el whisky y tan abundants las libacions, ja no m' extranyaria qu' en lloch de mil milions de pessetas, se decidís á demanarne dos mil milions.

Hi ha estats d' entusiasme encalabrinat en que tot se veu doble.

Diu un periódich que la cantant Elena Sanz ha entaulat una reclamació en favor del seu fill (y del difunt rey D. Alfonso XII), á qui D.ª Isabel II havia reconegut per nèt tenintlo en diversas ocasións en la seva companyia.

La caricatura al extranger

PER PENDRE

—Sigueu bons minyons... ¡Doneu, doneu forsa!...

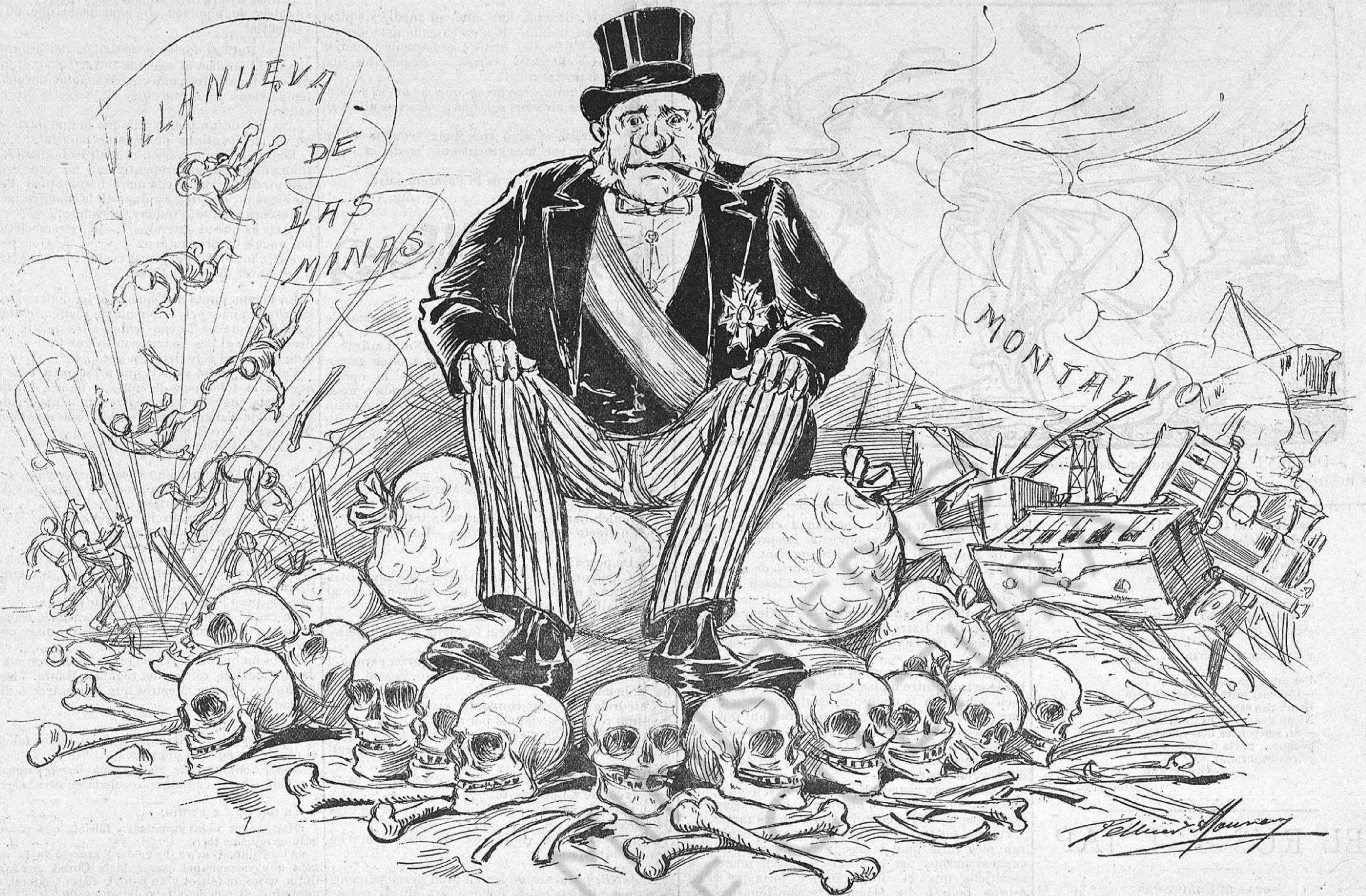

PER DONAR

—¡Deu vos ampari! No podém donar res... Las mans ni 'ns arriban á la butxaca.

(De L' Astno, de Roma)

Sa Magestat el Capital

—Mentres vingui l' dividend, de tot lo deus me'n rich.

¡Opera més afortunada que *La Favorita*... D' ella 's pot dir que no s' acaban may las representacions... Sempre sembla nova, pero sobre tot quan es ben cantada.

Diu un periódich que 'l fabricant D. Manuel Bertrán, además de prohibir als seus operaris que lleixin *La Publicidad*, obliga als treballadors del seu despaig á esquitjar deu céntims semanales pera sufragar els gastos del *Te-deum* que va cantarse á la Mercé en obsequi del Sr. Maura.

¡Regressions feudals! Pero escolti, Sr. Bertrán: ja que hi está posat, ¿per qué no fa be las cosas de una vegada? ¿Per qué no restableix el dret de cuixa?

¿Els que al pas dels trens disparan son uns cafres?... Está bé. Pero jo dich: Aquests cafres ¿quí 'ls ha fet sinó 'ls governs?

Uns tiran contra un saynete, qual assumpto no 'ls hi plau? altres, contra un personatge... la qüestió aquí es 'nar tirant.

¡En Maura ara vol matar la Llibertat!... ¡Pobre Llàtzer! ¿No sab que aquesta senyora té la vida assegurada?

M' han dit que 'l Govern treballa porque 'l pa baixi de preu; m' ho han dit, pero quan ho veji... potsé encare no ho creuré.

¿Qué deu sé aquest tuf de llana que surt del despaig de 'n Toni? ¿Será tan mateix vritat que forma un partit catòlich?

Jo sé un cert Ajuntament que 's dedica á la gimnástica, y ab quatre mesos d' ensaigs ¡veyessin ja quinas planxas!

L' un vinga presidir toros, l' altre vinga obsequiá al clero, ¡y 's diuhen republicans y redentores del pueblo!

A dins de la Casa Gran donan, per mí, alguna cosa

Circo gallístich

—¡Animo, valents, que aquí estém nosaltres... (per menjarnos al que quedí viu!)

que gira als senyors que hi entran y 'ls fa perdre la memoria.

A Consums no sé qué passa, al Matadero tampoch, lo de l' aygua surt molt térbol, lo del gas resulta fosch...

Hi ha gent que podrá morir del cap, del pit, de la sanch: de lo que no crech que mori es d' empaig de serietat.

Jo no sé que deu passarhi á la Casa de la Vila; pero la rata-pinyada diu que no fa mes que riure.

Regidó á qui vaig votar pensant qu' erats d' altre mena,

désat y tórnem el vot, que no estich per mes comedia.

¿Que en Loubet no ha vist al papa porque aquést s' hi ha negat?... ¡Prou! Ya que *Leonor* no me quiere, renuncio á *doña Leonor*.

Si veuhen á la Justicia díguinli que ahí 's van rebre expressions d' aquella morta que buscava á la Mar Vella.

Els inglesos y 'ls francesos tenen al África un camp en el qual, de cara á Espanya, hi ha un rétol que diu: *Vedat*.

Japonés qu' entras á Russia, recorda aquest aforisme:

entrá á la raterra es fácil, lo difícil es sortirne.

L. WAT

Caballers: Pasqual Berná, A. Cararach, Met, Tap y Carbassa, Kouropalkine del Paralelo, Joan Mariné y Joanet C. y M.: Ni mica, ni molla.

Caballers: J. Solé, Enrich Doménech, E. Lauca y Joan Ca'au: Peix al cove.

Caballer: Sebastián Simó: Aquí ningú paga res, ni ab diners ni ab dinadas. Lo que hi ha es que segons qué, 'ns preném el dret de reixassarno.—Gonnella poétich: Entra á la cartera pera quan fassi 'l cas.—Fray Candela: Son en nostre poder.—Baldiri Costa Inglés: Els versos van bastant bé y 's publicarán á son degut temps.—E. Parés: Els dibuixos son massa *elementals*. La poesia peca de lo mateix.—Antolf B Ribot: Els epigramas han arribat ab perfecta salut.—J. Costa Ponés. Tantas cosas, ja ho sab.—Angel Joaquín: No fa per nos.—Samuel Gran: Aprofitable alguna cosa.—T. J. Pissarra: El quiento potser sí. Lo altre es molt bunyolat.—José Bartolo, La Junta, G. T. C. (Perafort), Un lector. Un correligionari, C. B., M. T., Presumit, J. R. y B., y R. M.: No 'ns es possible insertar las cartas que 'ns envían, per distintas rahóns.—J. Saladié: Ho tenim prohibit del metje. Ab tot, ho tindrém present per un' altra vegada.—Enrich: Las faltas hi son á cabassos. C. Sulé: 'S veu que vosté es mes teixidor que poeta. Siga per molts anys y no se'n dongui de menos.

ADMINISTRACIÓ

Avis important

Participém als nostres corresponsals y al públich en general que, haventse agotat per complert el número extraordinari de **La Campana de Gracia** corresponent al día 6 d' Abril, ó siga el conmemoratiu del *fausto acontecimiento*, se n' ha fet un nou y últim tiratge.

La nova edició del expressat número *extraordinari* se posará á la venda el dimecres pròxim, día 11, y portará igualment una

GRAN LÁMINA DE LA REPÚBLICA EN COLORES

Els venedors y corresponsals á quins no va ser possible servir el número d' exemplars que demanavan poden formular novament el pedido.

El preu será el corrent: 10 céntims

Impremta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.